

Das Latweeschu lauschu draugs.

1835. 5. Dezbr.

49ta lappa.

J a u n a s f i n n a s.

No Nihges. Pagahjuschá neddetâ tē no Wahz' semmes panahze Calenderis ar peež zilwekeem no sweschahm sortehm, ko winsch taggad tē par nandu rahda. Pirnajs irr jauns, dails wihrs no Aust-Indijes semmes Ahšîâ, 2trajs mašs wihrs no Seemet-Amerikas, 3schajs irr seewa no West-Indijes salahm, 4tajs wihrs no Ahprikas un 5tajs seewa no Australias. Winni wiffi simukki irr apgehrbti pehz sawu semmju mohdes, mahk brangi singeht sawâs walodâs, un deesgan sweschi isdarrahs, woi danzodami pehz sawas paschas musihkes, woi ar rungahm un zittahm sawu tautu brunnahm wehju sifdami. — Kam patihk, winnus apraudsiht, tam woi 60 kapeiki sudr. par wiff-tuwa kuweetu, woi 40 par ohtru ja-makfa. No behrneem tik prassa puff tik dauds. Bet lai muhsu

lassitaji arri bes makfas masdauds ko no schahm sweschahm zilweku sortehm dabbu redseht, mehš tē pee mallas winneem par skattischanu to paschu bilditi usswescham, ko arri Wahzeeschi muhsu pilssehtâ eeksch sawahm awihsehmi schinni neddetâ tadehk dabbuja raudsiht, lai winnem jo leelaka luste usnahk, eet tohs zilwekus paschus apluhkoht.

No Wihnes pilssehtas. Zur gudrs semmturris, lihds 200 kartupeku sortes no daschadahm semmehm sadabbujis, winnas taggad zitteem par mahzibu parahda.

No Calenderu semmes. Brihnums, ka tur lauki zaur teem kaulu milreem, ko fuhdu weetâ winneem uskaisa (Luhko Latw. t. dr. 1832. 11tâ l.), taggad paleek augligt. Esahkamâ schohs miltus tik tur kaisija, fur fuhdus pee-

west labbi ne jaudaja, fewischli pa kalneem, un nehme 32 puhrus us fatru Emlenderu aftu semmes, bet schinnis gaddôs jau nommannija, ka tik dauds ne waijagohr: ka jau ar 20 puhreem warrohr peetift un ka schee tikpatt labbi derrohr, ka 40 leeli wesumi fuhdu.

No turrenes fristigs mahjitajs sinnu islaide, stahstidams: "Nabbaga kaspone man peeneffe masumu naudas, luhgdama, lai bihbeles beedribahm to nodohdohr; bet es, winnas paschas truhkumu sinnadams, winnai speedu zittu atpakkat nemt, un fazzija, ka winnai gan paschai to waijadsefchohr. Bet winna man atbildeja: "Isrehkinajeet, zeenigs mahjitajs, zil es jau zaur Kristu esmu pataupijusi; un kas zaur winnu taupihrs, to jau arr' waijaga preeksch winna taupihr!" — "Woi ne buhs arri kahds no muhsu lassitajeem, kas zaur to Kungu to taupihr mahzijeas, fo zittfahrt sawai meefas woi azzu kahribai, woi sawai lepnibai kalpodams istehreja? un woi tas ne arri preeksch winna buhs taupihrs? — Kad mehhs wehl pehz pafaules wihses dshwojam, tad ar baggatahm un pilnahm rohkahm pafaulei dewam, un taggad prett Kristu gribbam buhr ffohpi? — Saksams wahrds mahza: Dohr, fo parradâ irr, ne darra nabbagu; un: Deews neweenam ne paleef parradâ.

D. St—m.

No Sihneseru semmes. Rahdi mahnutizzigi wehl taggad tee Sihneseri irr, parahdahs wiffkaidraki zaur to teefas-fluddinaschanu, fo tur schinnî gaddâ kahds gubbernaters sawâ walstt deht tam islaide, ka leetus ilgi ne bija lihjis. 'Zsch të irr winna wahrdi: "Zahs debbefis jau ilgu laifu leetus ne mas ne effohr fuhrijuschas, faufums wiffâs mallâs rahdotees, luhgshanas un pefaulshanas wairs ne fo ne isdarrohr, un no tahm karstahm behdahm wiffas firdis effohr gluschi iskaltuschas. Woi tad nu ne atrohotees pa schahs walsts rohbescheem faufkahds gudrs un brihnuma wihrs, kas puhli spehjoht aisdshît un leetus no debbefim isdabbuhr semmê. Es fluddinaju schahs walsts eedshwotajeem: karrawihreem, semneekeem un wisseem zitteem laudim, ka ne mas ne tikfchohr ismeklehts, no kurras fuggas tahds wihrs buhschohr zehlees: neds woi no tahs, kas spalwas, neds woi no tahs, kas tumshu shidi walka; ja wiansch tik paspehschohr zaur sawahm brihnuma ffunstehm faldas un augligas lihjas no debbefim isdabbuhr. Es, schahs walsts gubbernaters, pats ar wiffadu peeklahjigu gohdu winnu luhgshu, lai jel uskshpj fwehtâ weetâ; es pats pasemmigi

ar peeluhgſchanahm winnu peefauffſchu, un kad tad leetus buhs isdabbuhts, tad winnam peeminnas-tahpeles leelôs pulkôs tiks dahwinatas, kas wiinna gohdu fluddinahs un pawairohs. Steidſetees tadeht pee laika ſchurp.“

- No Amerikas. Ko lihds ſchim palihdſeja, ka Enlenderi ſchehligâ prahtâ garr Amerikas juhmallahm weenâ gabbalâ waktis-kuggus likke braukt, lai zeeti ustrauga, ka zitti kuggi mohru zilwekus no Ahprikas wairs ne atwestu preekſch pahrdohſchanas? — Ko palihdſeja, ka pa Enlenderu un Sprantschu ſemmi laudis křiſtigi beedrojahs, wiſſai wehrgu-andeſſchanai pretti buht? — ſchi neganta leeta wehl ne maſ naw remdeta. Likween Braſihlies juhmallahm wehl iknogaddâ lihds 40,000 tahdus nelaimigus zilwekus atwedd. Jrr wehl 200 kuggi, kas no turrenes 2 reis pa gaddu pehz wehrgeem isbrauz. Tee kohpmanni Ahprikâ, kas winnus kuggineekeem pahrdohd, winnus woi paſchi pa dſikku Ahpriku uſpirt un tad tik 16 ſchkillinus (4 rubl. un 80 kap. ſ.) par gabbalu aiſmaſſa, woi pa paſchu juhmallu no zitteem laudim dabbu pirkt par 6 ſudr. rubteem gabbalâ. No kuggineekeem jau ſinn praſſiht 30 ſudr. rublus un tik dauds tee arri labpraht dohd; jo winn' puff' juhſas, Amerikâ, tur tee pa mallu jau 70 lihds 80 rublus un uſ paſchahm ſemmehm lihds 160 rublus ſudr. par katru dabbu. — Ak un zik gruhſti ſcheem nelaimigeem, pahrdohſteem zilwekeem tur ſweſchâ ſemmê klahjahs! — Daſchâs walſtis pa Seemet-Ameriku lohpeem wairaf waktas un brihwibas, un paſcheem ſwehreem ſemmes likkumi wairaf aiſſtahw, ne kâ ſcheem laudim. Ko labbu mahzitees, winneem ne maſ naw brihw. Bahrgi tohp ſohdihts katrs, kas grahmatas laſſiht woi rakſiht mahzahs. Tas wehrgs, ko ſaws kungs atrohn ſkohlâ woi zittâ weetâ, kur tohp mahzihſ, bes ſchehloſchanas dabbu 20 pahragu zirteenus. Jrr arri tahda walſis, kur baltam zilwekam, kas eedrihkſtahs, mohru zilwekam ko mahzihſ, 500 dahlderi ja-maſſa par ſtrahpi. Likkumi ir aiſleeds, Deewa wahrduſ winneem fluddinahſ. — Winneem arri naw brihw, pretti turretees, kad zits winneem wirſü nahk; winneem naw brihw nahkt un eet, kâ paſcheem patihk; ne! ir tad ne, kad ſawu darbu noſtrahdaja. Tahdam zilwekam ne kahda leeta ne warr buht; wiſſſch ſew arri ne ko ne warr nopelniht. Kungeem aiſleegts, wehrgeem ko preekſch ſew paſcheem palaut ſtrahdahſ. ſchee arri ne warr eet teefas preekſchâ; tadeht paſchi ne warr ſuhdſeht. Kad zits winnus ſitt, woi winnu ſewahm un behrneem pahri darra, taſſchu winni ne warr dabbuht taiſnibu. Laulibâ dohteſ winneem gan brihw, bet, kad kungeem patihk, nonemm winneem ſewas un behrnus nn pahrdohd zittur. Un tahdas behdas un nelaimes wehl dauds zittas arween tannis ſemmês redſamas! Tahda wahrgu ſemme irr wehl muhſu laiſôs ihpaſchi Seemet-Amerika preekſch diwi tuhſſtohſch reis tuhſſtohſch zilwekeem. — To wiſſu dſirdohſ, gan warr iſſaukt ar ſſaijaſa wahrdeem (58, 6.): "Utraiſi, ko tu ar besdeewibu eſſi ſehjis, raiſi waktâ to juhgu pee teem, ko tu ſpaidi, atlaid ſwabbadus tohs, kam tu gruhſti darri.

17ta mihkla.

Kas ta gan irr par fehllina,
 Rà sauzama ta druwina,
 Kur schi itt kupli aug? —
 So fehjeju ne redsefi,
 Tam arklis nau, nedf ezzeschi,
 Ne fehtawa; — un raug'!
 Yett azzim redsoht fehkla dihgst,
 Ne weena sablite tur nihkt,
 Un plaujans laiks jau klacht! —
 Det kur nemš tschaklus plahwesus,
 Kur iskaptus un grabbeklus,
 Kur kuhklus stahdinacht? —

No ilgaf gaidiht? prassitais!
 Nemm pars iskapti rohjinäs,
 Plauj' appatsch sneedsina!
 Jo dsittaks sneegs, jo weeglaks darbs;
 Plauj drohschi, wihrs! — ne effi starbs
 Prett mihlu seewinu,
 Rad slinku tew sauz, smeedamees,
 Tew pirmaf buttschoht ne dohsees,
 Pirms druwa noplauta.
 Tad nemm' nu ahtri eerohtschus,
 Un assi trihtus iskaptus,
 Tad driht buhs notohpta.

E. M—r.

Sluddina schana.

Pa Peenawas walsi Kursemmē un turpat tuwumā irr sakrautas lihds 700 assis
 akminu preeksh to jaun-taisamu zeklu starp Rihges un Jelgawas. Kurram zilwefam
 patiftu, uskremtees, pa scho seemu schohs akminus, woi wiffus, woi tik pa dalkahm, at-
 west lihds zekl-mallam, kur wajjaga, tas lai pee laifa peeteizahs, woi Rihgā pee pat-
 palkowneekas-kunga Sege von Laurenberg, woi Jelgawā pee marschal- un kollegen-
 rahsta-kunga von Vietinghoff; jo schee kungi irr tee, kurreem teefa waku dewe, pah-
 scho leetu salihgt.

Sinna, jif naudas 3. Dezember-mehn. deenā 1835 eefsch Rihges maksaja
 par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. naudā.		Par	Maksaja:	Sudr. naudā.	
		Rb.	K.			Rb.	K.
1	pahru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1	70	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	5	20
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1	25	—	— tabaka	1	—
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1	80	—	— sweesta	2	20
—	ausu	—	85	—	— dselses	—	70
—	sirnu	1	50	—	— linnu, krohna	2	40
—	rupju rudsu-miltu	1	70	—	— brakka	2	20
—	bihdeletu rudsu-miltu	2	—	—	— kannepu	—	80
—	bihdeletu kweeschu-miltu	2	30	—	— schkiftu appinu	2	—
—	meeschu-putraimu	2	—	—	— neschkiftu jeb prezses appinu	1	50
—	eefala	1	30	—	— muzzu silku, eglu muzzā	6	25
—	linnu-schklas	3	50	—	— lasdu muzzā	6	50
—	kannepu-schklas	1	50	—	— smalkas fahls	4	—
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3	—	—	— rupjas baltas fahls	4	40
barrotu	weherschu galku, pa pohdu	1	—	—	— wahiti brandwihna, puffedegga	8	50
				—	— dimdegga	10	—

Weenu sudraba rubli warreja dabhuht par 360 kapeikeem warra naudas.

Brihw drifkeht. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napierfsky.